

Azathioprine (Imuran) en 6-mercaptopurine (Puri-Nethol) bij IBDm

Azathioprine en 6-mercaptopurine zijn nauw verwante middelen. Deze informatie geldt dan ook voor beide middelen, ook al wordt alleen over azathioprine gesproken.

Azathioprine wordt onder andere voorgeschreven bij mensen met de ziekte van Crohn of colitis ulcerosa. Bij gebruik van het middel is het belangrijk op de hoogte te zijn van een aantal zaken zoals de werking van het medicijn, mogelijke bijwerkingen en de controles.

Werking

Azathioprine werkt ontstekingsonderdrukkend. Het duurt wel 2 tot 4 maanden voordat de werking volledig is; daarom moet in de eerste periode tijdelijk vaak een middel als prednison ernaast gebruikt worden. Indien goed verdragen en effectief, wordt het doorgaans meerdere jaren lang gebruikt, soms gecombineerd met andere middelen.

Voorzorg

Voor de aanvang van de behandeling wordt het bloed gecontroleerd op het volgende:

- op het Hepatitis B virus
- of u waterpokken heeft doorgemaakt
- of u Epstein-barrvirus heeft doorgemaakt
- op genotypering

Er moet voorkomen worden dat het virus door de behandeling met azathioprine actief wordt.

Tabletten en dosering

Er zijn tabletten van 25 mg (azathioprine) en 50 mg (azathioprine en Puri-Nethol), in te nemen in één of meerdere doseringen per dag. Het is beter de tabletten niet te breken. U kunt de tabletten het beste innemen met wat water, tijdens of na de maaltijd, maar niet met melkproducten. De in te nemen hoeveelheid is afhankelijk van het lichaamsgewicht. Bij het opstarten wordt vaak begonnen met een tijdelijk lagere dosis i.v.m. het risico op optreden van bijwerkingen.

Bijwerkingen

Bijwerkingen treden op bij 15-30% van de mensen, vaak al in de eerste maanden, en kunnen aanleiding zijn tot staken van het middel. Door regelmatig bloedonderzoek kunnen sommige vroeg opgespoord worden.

- **Misselijkheid, braken, minder eetlust, diarree:** dit treedt met name in begin nogal eens op; u kunt dan de dosering verdelen over de dag en/of innemen voor het slapen gaan.
- **Verhoogde kans op infecties door verstoorde aanmaak van witte bloedlichaampjes:** bij aanhoudende koorts en keelklachten stoppen met azathioprine, waarschuw uw specialist of verpleegkundige.
- **Spontaan blauwe plekken of bloedinkjes door verstoorde aanmaak van bloedplaatjes:** u moet stoppen met azathioprine, waarschuw uw specialist/verpleegkundige.
- **Bloedarmoede door verstoorde aanmaak van rode bloedlichaampjes:** dit wordt meestal ontdekt bij bloedonderzoek.
- **Overgevoeligheidsreacties met huiduitslag en/of koorts en spierpijn:** u moet stoppen met de medicatie en uw specialist/verpleegkundige waarschuwen.
- **Leverirritatie:** dit geeft meestal geen klachten en wordt ontdekt bij bloedonderzoek.
- **Alveesklierontsteking:** bij ongebruikelijke hevige (boven-)buikspijn moet u stoppen, waarschuw meteen uw specialist/verpleegkundige.
- **Verhoogde gevoeligheid voor zonlicht:** bij veel blootstelling aan zonlicht of de zonnebank is er een risico op sneller verbranden, huiduitslag en huidwratjes, mogelijk ook huidkanker; voorzichtig met zon dus.
- **Verhoogd risico op bepaalde zeer zeldzame vorm van lymfeklierkanker op lange termijn.**
- En andere.

Bloedcontroles

Regelmatig bloedonderzoek (onder andere rode en witte bloedlichaampjes, bloedplaatjes en leverfuncties) is nodig: In de eerste 3 maanden na 2-4-8 en 12 weken, daarna 1 maal per 4 maanden. Bij gebruik langer dan 2 jaar worden twee keer per jaar bloedcontroles uitgevoerd.

Zwangerschap en borstvoeding

Vrouwen

- **Zwangerschap(-swens):** doorgaan met azathioprine, want er is geen verhoogd risico op verminderde vruchtbaarheid of op schade voor kind. Het nut van het stoppen met de medicatie weegt niet op tegen het risico op exacerbatie ziekte (met gevaren voor vrouw en zwangerschap) bij stoppen.
- **Borstvoeding geven:** er zijn geen nadelige effecten aangetoond tijdens het gebruik van azathioprine.

Mannen

Mannen met een kinderwens kunnen doorgaan met de medicatie, aangezien er geen duidelijke nadelen zijn gevonden met betrekking tot vruchtbaarheid of voor kind.

Aanvullende informatie

- Soms kan door de specialist het middel allopurinol voorgeschreven worden, naast de azathioprine. Omdat dit het effect van azathioprine versterkt, zal daarbij altijd de hoeveelheid azathioprine (flink) verlaagd worden. Bij het gebruik tijdens de zwangerschap is de veiligheid met name in de eerste 3 maanden onzeker en moet daarom overlegd worden; borstvoeding geven tijdens gebruik ervan is geen probleem.
- Mocht u door een andere arts om een andere reden allopurinol voorgeschreven krijgen (jicht bijvoorbeeld), meldt dan dat u al azathioprine gebruikt (en waarschuw de MDL-arts /MDL-verpleegkundige).

- Het effect van azathioprine kan ook versterkt worden door middelen als mesalazine, indomethacine, cotrimoxazol, cimetidine en ACE-remmers. Overleg indien nodig met uw specialist.
- Bij het optreden van gordelroos: meteen contact opnemen met de huisarts! Meestal zal deze dan een middel tegen gordelroos voorschrijven.
- Vaccinaties:
 - Tijdens het gebruik van azathioprine niet vaccineren met levende vaccins, zoals tegen de Bof-Mazelen-Rode hond, Varicella (waterpokken, gordelroos) en sommige tropische ziektes.
 - Veelgebruikte vaccins als DKTP, influenza (griep) en hepatitis A en B zijn geen probleem.
 - Jaarlijkse vaccinatie tegen influenza (griep) en corona is zeer aan te raden. Soms kunnen ook vaccinaties tegen hepatitis B en/of het gordelroosvirus aangeraden worden.
- Door lactose in azathioprinetabletten soms diarree-ontsteking bij daarvoor gevoelige mensen.

Expertise en ervaring

U kunt bij ons terecht voor veelvoorkomende behandelingen, maar ook voor veel complexe ingrepen. Jaarlijks behandelen wij ruim 11.000 patiënten op de poli en voeren wij gemiddeld 15.000 endoscopieën uit. Hiermee is ons MDL-centrum één van de grootste centra in Nederland.

Aandacht en persoonlijke zorg voor de patiënt staan centraal. Samen met u stellen we het best mogelijke behandelplan op. U krijgt altijd een vaste hoofdbehandelaar als aanspreekpunt. Deze behandelaar weet alles over uw behandeltraject en blijft hier nauw bij betrokken. Kankerpatiënten, hepatitispatiënten en patiënten met ontstekingsziekten van de darm (IBD) kunnen gedurende het hele traject begeleiding krijgen van een team van vaste verpleegkundigen.

Gerelateerde informatie

Specialismen

- [Maag-Darm-Lever \(MDL\)](https://www.antoniuziekenhuis.nl/maag-darm-lever-mdl) (<https://www.antoniuziekenhuis.nl/maag-darm-lever-mdl>)

Contact Maag-Darm-Lever (MDL)

T 088 320 56 00